

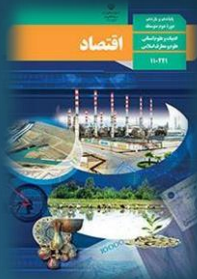
فصل دوم:

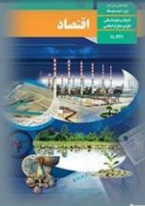
بازیگران اصلی در میدان اقتصاد

درس هفتم

تجارت بین الملل

international trading

تجارت بين الملل

international trading

گفت و گو در کلاس ...

گفت و گو در کلاس

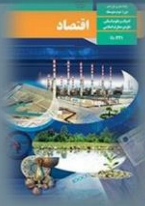
- ۱- آیا اگر سفارش خارجی برای سموم زیستی نبود، آقای محمدی زودتر شکست نمی خورد؟
- ۲- به نظر شما چه عللی باعث می شود طرف عراقی به فکر وارد کردن محصول از یک کشور دیگر بیفتد؟
- ۳- به نظر شما وجود تقاضای خارجی برای کالای تولیدی آقای محمدی چه منفعی برای او و کارگاهش به همراه داشت؟

در کلاس گفت و گو کنید

نقشه راه ...

نقشه راه

ما در این درس می‌خواهیم به بررسی انگیزه‌های تجارت میان کشورها بپردازیم و در پایان درس نیز خواهیم توانست:

- اطلاع درستی از موانع امروزی تجارت (انواع تحریم‌ها) کسب کنیم.
- به الگویی مطلوب برای رفع موانع تجارت بیندیشیم.

● نه‌الغیبه، همکاری با دولت‌ها و نهادهای بین‌المللی برای رفع موانع تجارت.

طرح مساله ...

میدانیم ← خانوارها و بنگاه های اقتصادی دو بازیگر اصلی در اقتصاد هستند

بازیگر دیگر؟؟
شرکت ها و بنگاه های اقتصادی خارج از کشور

کالاها و محصولات

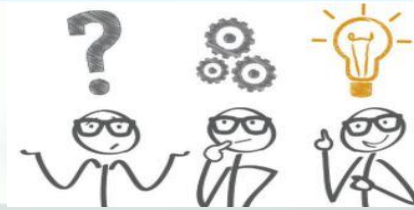
خارجی

محصول
سرمایه گذاری

داخلی

چرا تجارت با دیگر کشورها مهم است؟

دلایل ورود به مبادله کشورها با یکدیگر

یکسان نبودن منابع و عوامل تولید در کشورها

یکسان نبودن دسترسی به فناوری

تفاوت های اقلیمی و آب و هوایی

همین عوامل باعث می شود تا تولید یک محصول در یک کشور به صرفه باشد و در کشور دیگر **صرفه اقتصادی نداشته باشد** و همین عوامل اساس بده - بستان بین کشورهای مختلف را تعیین می کند

اصل مزیت مطلق و مزیت نسبی ...

الف) هر دو کشور به یک اندازه از نیروی کار، سرمایه و دانش فنی برخوردارند. در هر دو کشور فقط غذا و پوشاک با قیمت‌های یکسان تولید می‌شوند.

ب) هر دو کشور اگر همه عوامل تولیدشان را با اشتغال کامل، برای تولید غذا به کار گیرند، ایران ۶۰ واحد و برزیل ۴۰ واحد تولید می‌کند.

ج) هر دو کشور اگر همه عوامل تولیدشان را با اشتغال کامل، برای تولید پوشاک به کار گیرند، ایران ۳۰ واحد و برزیل ۷۰ واحد تولید می‌کند.

در این صورت می‌گوییم برزیل در تولید پوشاک و ایران در تولید غذا «مزیت مطلق» دارند. در نتیجه بهتر است در محصولی که مزیت دارند، تخصص و تمرکز یابند و محصولات خود را با یکدیگر مبادله کنند.

مزیت نسبی به توانایی یک تولید کننده در تولید یک کالا با **هزینه فرصت کمتر** نسبت به تولید کننده دیگر اشاره دارد. چنانکه می‌بینید مزیت مطلق، منابع استفاده شده را مد نظر قرار می‌دهد در حالیکه مزیت نسبی به هزینه فرصت اشاره دارد.

مزیت مطلق و مزیت نسبی

از منابع و امکانات به بهترین نحو استفاده نمی شود

کاهش رفاه جامعه با تولید کالای کمتر و بی کیفیت تر

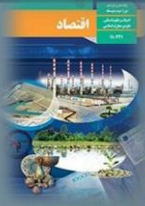
**اگر اصل مزیت های
مطلق و نسبی
رعایت نشود**

محصولات خود را در بازارهای بزرگ تری به فروش برسانند

برای رقابت با دیگر تولیدکنندگان به تولید بهتر و کارآمدتر
وادار شوند

**صادرات کالا چه
کمکی به تولید
کنندگان می کند که**

برخورد متفاوت با تجارت بین ملل

دلایل رفتار متفاوت دولت ها با تجارت

وجود مشکلات خاص در کشور و کشورهای همسایه

آرمان و چشم انداز و سیاست های اجتماعی و فرهنگی
کشور

حمایت از صنایع داخلی و تقویت تولید کنندگان

سیاسیت های منع تجارت خارجی در ادوار گذشته

- برخی کشورها مانند انگلستان در حمایت از صنایع منسوجات خود ورود کالاهای مشابه از کشورهای تولید کننده (ایران و هندوستان) را ممنوع اعلام کردند .
- آلمان، اروپای شرقی و آمریکا در اواخر قرن هجدهم و اوایل تعرفه گمرکی سنگینی بر سر راه آن قرار دادند تا از صنایع داخلی خود حمایت کنند و همین موضوع مشکلاتی را در امر تجارت ایجاد کرد.
- در بین دو جنگ جهانی کارگران و تولیدکنندگان آمریکا، کنگره را متقاعد به وضع ۵۲ درصد تعرفه بر کالای وارداتی کردند.

نتیجه کنفرانس پولی و مالی سازمان ملل (برتن وودز) در سال ۱۹۴۴ تشکیل بانک جهانی توسعه و صندوق بین المللی پول بود.

پیمان گات

(سازمان دائمی تجارت جهانی)

در سال ۱۹۴۷ تعداد ۲۳ کشور در راستای مقابله با اقدامات حمایت گرایانه برخی کشورها علیه یکدیگر و حفظ روابط تجاری قرار دادی را با عنوان گات تنظیم کردند که بعدها به سازمان دائمی تجارت جهانی تبدیل شد.

قرارداد نفتا

(توافقنامه تجارت آزاد آمریکای شمالی)

در سال ۱۹۹۲ پیمانی میان کشورهای آمریکای شمالی کانادا، مکزیک و آمریکا بر اساس منافع کشورهای عضو به امضا رسید و مبنای آن تجارت آزاد بین کشورهای فوق بود.

ایالات متحده و عدم پایبندی به پیمان های بین المللی

- ❖ مهمترین پیمان های نقض شده موجود در کارنامه آمریکا
- ❖ آب و هوایی پاریس
- ❖ آسیا پاسیفیک
- ❖ توافق برجام
- ❖ توافق سازمان ملل در راستای حمایت از مهاجران و پناهندگان

جنگ ها و تحریم ها و تاثیر آن بر اقتصاد

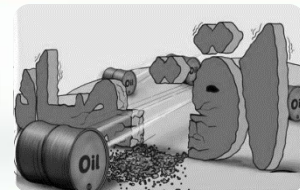

جنگ ها و تحریم های اقتصادی قرن های اخیر و رفتار خودخواهانه برخی کشورها موجب شده است تا اقتصاددانان به اهمیت خودکفایی در برخی از تولیدات داخلی و عدم وابستگی برای تأمین آنها از خارج تأکید کنند.

وابستگی در تأمین کالاهای راهبردی و ضروری مثل دارو، غذا و محصولات کشاورزی، حوزه انرژی (مثل نفت و انرژی هسته ای و انرژی های نو) و صنایع نظامی و دفاعی می تواند موجب بهانه جویی و سلطه رقیب یا دشمن و نهایتاً ضعف و وابستگی کشور شود.

اقتصاد تک محصولی اقتصادی شکننده...

گرچه به علت تخصص گرایی و تولید بر اساس مزیت ها موجب شده زندگی مردم جامعه بر اساس اقتصاد تک محصولی پیش برود. اما در اقتصاد جهانی اقتصاد تک محصولی اقتصادی شکننده است زیرا:

✓ در مواقع بحرانی امکان تاب آوری و انعطاف پذیریدر مقابل
تکانه ها، مشکلات و تحریم ها را ندارد

استقلال اقتصادی...

در صورتی یک کشور می تواند به استقلال و استحکام اقتصادی برسد که:

به علم و فناوری و
اقتصاد دانش
بنیان توجه
بیشتری داشته
باشیم.

با خلق مزیت های
جدید اقتصادی امکان
تامین برخی نیازهای
مهم و اساسی را در
داخل کشور فراهم
کنیم.

از وضعیت تک
محصولی
فاصله
بگیریم.

راه های تامین کالاهای
وارداتی و یا بازارهای
فروش کالاهای
صادراتی را گوناگون
کنیم.

فعالیت گروهی در کلاس

...

فعالیت گروهی در کلاس

- ابتدا موقعیت درس را بخوانید و سپس فرض کنید که شما به عنوان نماینده تولیدکنندگان کشور، در دولت هستید و دستتان برای حمایت از تولیدکنندگان باز است. فرض دیگر اینکه شما هیچ کمک مالی‌ای به تولیدکننده نمی‌توانید بکنید، حال با توجه به این شرایط و آنچه در این درس خوانده‌اید به آقای محمدی کمک کنید. لطفاً به نکات زیر توجه کنید:
- دو اصل مزیت مطلق و مزیت نسبی و منافع آن را در نظر بگیرید.
  - آسیب‌پذیری شرکت‌های تولیدی در صورت کاهش تعرفه‌های وارداتی و آزاد شدن واردات کالاهایی را که آنها تولید می‌کنند، در نظر بگیرید.
  - منافی را که از صادرات کالاهای تولید شده، نصیب شرکت‌های داخلی می‌شود در نظر بگیرید.
  - منافی را که از واردات کالاهای اولیه نصیب شرکت‌های داخلی می‌شود در نظر بگیرید.
  - آسیب‌هایی را که ممکن است از ناحیه وابستگی تأمین نهاده‌های تولید به کشور وارد شود در نظر بگیرید.
  - به مدل‌های تبادل غیر پولی بیندیشید.
  - از دانش و فناوری بومی غافل نشوید.
  - به سازمان‌های تولید که درس دوم گفته شد فکر کنید.

فعالیت فردی در کلاس ...

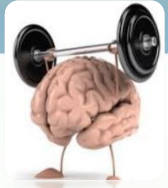

فعالیت فردی در کلاس

هنگامی که دربارهٔ الگوی مناسب تجارت خارجی فکر می‌کنیم، در واقع در حال یک انتخاب هستیم. چگونه می‌توانیم از منافع تجارت خارجی (اصل مزیت مطلق و مزیت نسبی) بهره‌مند شویم، اما در تأمین نیازهای اساسی مان به دیگران وابسته نشویم؟

با توجه به اینکه عرصه تجارت بین الملل عرصه تلاش و رقابت است. در فضای رقابتی فقط کسانی برنده اند که ضمن شناسایی و افزایش توانمندی های تولیدی خود (مزیت نسبی) فرصت های بین المللی را نیز خوب بشناسند و با هوشمندی و تلاش فراوان و افزایش همکاری های دوجانبه می توانند از آنها بهره مند شوند

برای تفکر و تمرین ...

برای تفکر و تمرین

با توجه به اطلاعات هریک از موارد زیر، مشخص کنید که کشور الف دارای کدام یک از مزیت‌هاست: ۱- مزیت مطلق در تولید موز؛ ۲- مزیت نسبی در تولید موز؛ ۳- مزیت مطلق در تولید آناناس؛ ۴- مزیت نسبی در تولید آناناس.

○ کشور الف به ازای هر آناناسی که تولید می‌کند، از تولید ۱۰ موز صرف‌نظر می‌کند؛ کشور ب به ازای هر آناناسی که تولید می‌کند، از تولید ۱۲ موز صرف‌نظر می‌کند. **مزیت نسبی در تولید آناناس**

○ براساس مقادیر یکسانی از منابع تولید، کشور الف می‌تواند سه تن موز و کشور ب می‌تواند دو تن موز تولید کند. **مزیت مطلق در تولید موز**

○ کشور الف می‌تواند موزهایی با هزینه فرصت کمتری نسبت به کشور ب تولید کند. **مزیت نسبی در تولید موز**

○ براساس مقادیر یکسانی از منابع تولید، کشور ب نمی‌تواند به زیادی کشور الف، آناناس تولید کند.

مزیت مطلق در تولید آناناس

تحلیل کنید...

تحلیل کنید

○ از نظر شما، با وجود موانع تجاری، بهترین الگوی تجارت اقتصادی با دنیا، دارای چه ویژگی‌هایی است؟

در صورتی یک کشور می‌تواند به استقلال و استحکام اقتصادی برسد که:

- الف) راه‌های تأمین کالاهای وارداتی یا بازارهای فروش کالاهای صادراتی خود را گوناگون کند.
- ب) از وضعیت تک محصولی فاصله بگیرد.
- ج) با خلق مزیت‌های جدید اقتصادی امکان تأمین برخی نیازهای مهم و اساسی را در داخل کشور فراهم کند.
- د) به علم و فناوری و اقتصاد دانش بنیان توجه بیشتری داشته باشد.